

IRA RATEJ

Gledališče od Ž do A

Izobraževalna predstava

PEDAGOŠKO GRADIVO

pripravile študentke 2. letnika Enopredmetnega pedagoškega magistrskega študijskega programa Slovenski jezik in književnost, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru: Sara Dajčman, Anja Dolenc, Ana Ferk, Suzana Goričanec, Anja Grubič, Lucija Hameršak, Sanja Hrnčič, Sanja Javornik, Nina Kartuš, Daniela Kočar, Tina Kraner, Tea Lopan, Nina Rabzelj, Barbara Šimac, Maja Vran, Aleksandra Vuk / Mentorica: red. prof. dr. Dragica Haramija

www.sng-mb.si/prvi-prizor

1 O predstavi

IRA RATEJ

Gledališče od Ž do A

55 min, brez odmora

A Irena Varga / Mirjana Šajinović

Ž Ivica Knez / Vladimir Vlaškalić

režiserka Ivana Djilas

scenografka in kostumografka Maja Mirković

skladatelj Boštjan Gombač

lektor Janez Bostič

koreograf Ivica Knez

oblikovalec svetlobe Tomaž Bezjak

premiera

Mali oder, 26. september 2015

priporočena starost: 6+

Komična gledališka predstava za tiste, ki si želijo spoznati zakulisje gledališča: različne gledališke prostore in poklice ter dejavnosti, ki se odvijajo v gledališču.

Radovedneža A in Ž, preoblečena v detektiva, se odločita, da bosta raziskala gledališče. Vanj se pritihotapita skozi službeni vhod. Pri tem ju zaloti vratar, ki ju noče spustiti noter, a ga zmoti telefonski klic in A in Ž naskrivaj vstopita. Najprej poslušata različne zvoke iz ozadja, ki jima vzbudijo še več radovednosti. Z izmenjavanjem vlog so na humoren način predstavljeni zaposleni v gledališču, med njimi inspicient, šivilja, krojač, frizerka, lučni mojster, tonski mojster, režiser.

Predstava *Gledališče od Ž do A* je komična gledališka avantura, zabavna predstavitev poklicev v gledališču, ki so pomembni pri izvedbi gledališke igre, a vedno ostanejo v ozadju in jih na odru ne vidimo.

Mirjana Šajinović. *Gledališče od Ž do A*. Drama SNG Maribor. Foto: Damjan Švarc.

2 Raziskujmo

GLEDALIŠKI BONTON

Pred obiskom gledališča mlade gledalce seznanimo z gledališkim bontonom.¹

Bonton zajema pravila primerne vedenja v družbi. Z načinom obnašanja v gledališču predstavljamo sebe. Obiskovalci gledališča ne pozabimo na naslednje vrline: *prijaznost, vljudnost, spoštovanje, strpnost in sprejemljivost*; uporabimo besede: *prosim, hvala, oprostite in izvolite*.

Vsak gledalec si pred predstavo pravočasno zagotovi vstopnico, pridobi informacije o predstavi in na kraj dogodka prispe vsaj 15 minut pred začetkom predstave. V gledališče vstopamo umirjeno, svoje stvari odložimo v garderobi in se pravočasno odpravimo proti dvorani. Gledalci v gledališču ne smemo biti preglasni, in če imamo kakršnakoli vprašanja, nagovorimo osebje gledališča.

Obisk gledališča je kulturno dejanje in zanj se je treba primerno urediti. Na gledališke dogodke ne zamujamo. Pred začetkom predstave preverimo, če smo izklopili zvok telefona in drugih naprav, ki oddajajo zvoke. V dvorano ne nosimo hrane in pijače. Bolni ostanemo doma.

Na sedežu med predstavo sedimo pokončno in vedno izberemo desno naslonjalo za roko, levega pa prepustimo sosedu. Če se zgodi, da kdo od obiskovalcev, ki ima sedež v sredini vrste, vstopi v dvorano za nami, vstanemo in ga z nasmeškom spusti mimo. Pri tem ne pozabimo na besedo *izvolite*. Tisti, ki se pomika med gledalci do svojega sedeža, izreče besedi *oprostite in prosim* ter se na koncu še zahvali.

Med predstavo ne govorimo, nanjo se lahko odzivamo s smehom, vendar vse to počnemo čim tiše, da ne motimo drugih, in vmes ne zapuščamo dvorane. Igralce na koncu nagradimo z aplavzom, med predstavo pa v glavnem ne ploskamo.

Po končani predstavi ne vstajamo in ne odhajamo iz dvorane pred nastopajočimi. Če nam predstava ni bila všeč, se v spoštovanju do igralcev vzdržimo komentarjev do izhoda iz gledališča: treba je spoštovati vložena trud in delo igralcev predstave.

¹ Povzeto po:
Mojca Redjko: *Good vibes ali Dober ton v gledališču*.

GLEDALIŠKI POKLICI

Na ogled predstave lahko mlade obiskovalce pripravimo tudi tako, da jim predstavimo nekatere poklice, ki so prikazani v uprizoritvi:²

Scenarist piše predloge za posamezne epizode in izvedbe raznih literarnih predlog ali za celotne uprizoritve. Uveljavljeni scenaristi dobijo od naročnika okvirno zgodbo za pripravo scenarija, pri čemer morajo upoštevati vse zahteve: trajanje uprizoritve, število vlog in prizorov.

Režiser najpogosteje snuje zamisli o uprizoritvi. Odgovoren je za celotno podobo, vsa krmila so v njegovih rokah, je edini nesporni vodja in režijski avtor upodobitve. Skrbi, da ima predstava celovito podobo, in vtisne svoj avtorski pečat. Je kapitan na plovbi do premiere.

Igralci izvajajo predstavo samostojno, vendar pod vodstvom režiserja. Igralec uteleša dramsko osebo in se postavi v njeno vlogo. Je živa vez med besedilom in avtorjem, med režiserjevimi napotki in gledalcem. Je interpret in izvajalec besedila ali dogajanja, osmišlja besedilo s pomočjo govora, giba in mimike (nebesednega izražanja), včasih tudi poje.

Direktor gledališča zastopa, predstavlja in vodi gledališče ter je odgovoren za zakonitost in strokovnost dela gledališča. Naloge direktorja so, da organizira delo gledališča, sprejema cele kupe aktov, ki urejajo pomembna vprašanja v zvezi z delovanjem gledališča, pripravlja poročila, sklepa pogodbe, določa cene, izvaja vse pristojnosti s področja dela ter imenuje pomočnike (zgoščeno povzeto po: Uradni list RS).

Gledalci so pasivni udeleženci različnih predstav, a imajo pomembno vlogo pri izvedbi gledališke predstave, saj se nanjo živahno odzivajo. Predstave so namenjene gledalcem, brez njih gledališče ne bi obstajalo. Veliko sodobnih predstav je interaktivnih in od gledalcev pričakujejo aktivno sodelovanje pri poteku predstave (vprašanja, pogovori, tudi gibanje po odru, igranje vlog).

Blagajnik je oseba, ki prodaja vstopnice. Ob nakupu vstopnice nam pove, kateri sedeži so še prosti, posreduje ceno vstopnice in poskrbi, da v dvorani vsak gledalec ve, kam mora sesti.

Ni poklic, a je pomemben: Gledališki list nam pove, kar hočemo vedeti o predstavi in njenih ustvarjalcih: o piscu, igralcih, režiserju in drugih ustvarjalcih predstave. Pogosto vsebuje pojasnila o nastanku, strokovno analizo in/ali tudi besedilno predlogo.

² Povzeto po:

Evelina Umek: *Radovedni Taček ali Ta veseli dan v gledališču* in Mojca Redjko: *Kdo je kdo v gledališču*.

Pogovor

Kaj je bonton? Kako se v gledališču obnašamo?

Kakšna je naloga gledalcev v gledališču?

Kateri poklici so pomembni za nastanek gledališke predstave?

Pa za delovanje gledališča?

O čem bo najbrž govorila predstava Gledališče od Ž do A?

3 Pogovarjajmo se

Predstava razkriva skrivnosti gledališča. Predstavljeni in omenjeni so tudi prostori v gledališču, ki se preprosto prikazujejo z odpiranjem in obračanjem paravanov³.

»Naključna« radovedneža Ž in A se pojavita oblečena v detektiva. Želita se izmuzniti skozi službeni vhod, vendar jima to prepreči vratar, varuh gledališča. Od njiju zahteva razloge za vstop in ostaneta pred vrati. Skrivoma se vendarle prikradeta v zaodrje, kjer začneta spoznavati gledališke poklice. Ž najprej sreča garderoberko, ki se ji strahovito mudi na oder. V nadaljevanju spoznata še inspicienta, maskerko, rekviziterja, frizerko, šiviljo, lučnega mojstra, tonskega mojstra, varilko, odrskega tehnika in čistilki. Posredno so omenjeni tudi igralci, direktor, čevljar, kipar, slikar, gasilka, mizar, vrviščar⁴ in šepetalka, slednja skozi telefonski klic. Radovedneža se proti koncu predstave srečata še s scenografom, ki šaljivo pojasni razliko med scenografom in scenaristom.

KRAJ IN ČAS DOGAJANJA

Gledalcem je sprva prikazana zunanost gledališča s stranskim oziroma službenim vhodom. Kasneje se z odpiranjem in obračanjem kulis »prestavimo« v zaodrje gledališča. Neposredno sta predstavljeni šiviljska delavnica in direktorjeva pisarna, vsi drugi prostori so nakazani in si jih moramo predstavljati (dvigalo, rekvizitarnica, garderoba, maskirnica, tonska kabina).

Čas je omejen na nekaj ur enega dne.

OSEBE

Glavni osebi sta detektiva Ž (moški) in A (ženska), precej »abstraktna« lika, nerodna, nevedna, a radovedna, saj je njun namen raziskati celotno gledališče.

Ob njiju nastopijo epizodni liki garderoberke, inspicienta, maskerke, rekviziterja, frizerke, šivilje, lučnega mojstra, odrskega tehnika, varilke, čistilk idr.

Igralca se spretno in duhovito prelevita iz detektivov v različne gledališke poklice (npr. Ž postane šivilja, A postane lučni mojster).

³ Pregradna stena iz lažjega materiala, navadno premična (SSKJ).

⁴ Oseba, ki ročno v zaodrju upravlja z vrvmi, ki so ključne za sceno na odru.

KOMIČNI ELEMENTI

Celotna predstava je komična, saj glavna igralca s situacijsko in besedno komiko poskrbita za smeh. Karakterna komika, ki jo slutimo, izhaja iz posnemovalnih namigov na realne osebe.

ZVOK IN SVETLOBA

V predstavitvi poklica tonskega mojstra so uporabljeni različni zvočni učinki (grmenje, strela, odmev).

Svetlobni učinki, kot so nevihta, popolna tema in »disko« krogla, pa ilustrirajo lučnega mojstra.

Sicer sta realistična, glasba pa precej burleskna, s čimer poudarja komičnost prizorov.

REKVIZITI

So sredstva posredne karakterizacije, vsak poklic je predstavljen s pomočjo rekvizitov, ki so zanj najbolj značilni: garderoberka (obleke na stojalu), inspicient (tabla za načrtovanje predstave, mikrofona), maskerka (maske, čopiči), rekviziter (plastični pajki in kače, sablje, meči), frizerka (lasulje, frizerska havba, glavniki), šivilja (šivalni stroj), lučni mojster (žarnica, lestev), odrski tehnik (izvijač, vrtalni stroj), varilka (varilni aparat), čistilka (metla), scenograf (skice predstav).

O DOŽIVLJANJU PREDSTAVE

Pogovor

Otroke vprašamo, o čem je predstava govorila. Povzamejo zgodbo in pripovedujejo o tem, kaj jim je bilo v predstavi všeč in kaj so si še posebej zapomnili.

Kateri liki so se pojavili na odru? V kateri prostor je bila predstava postavljena, kje se je odvijala? Je bil ta prostor podoben gledališču, kot ga poznajo oziroma kot so si ga predstavljali? Ali so prepoznali vse predstavljene poklice v predstavi? Bi katerega od teh poklicev tudi sami opravljali? Zakaj ravno tega?

O ELEMENTIH PREDSTAVE

Pogovor

Dogajanje poteka v gledališču. Je to gledališče podobno pravemu gledališču ali avanturista Ž in A raziskujeta gledališče, ki ni običajno? Zakaj je v gledališki predstavi gledališče predstavljeno kot komična avanturistična pustolovščina?

Ž in A raziskujeta in razkrivata skrivnosti in trike mojstrov gledališča. Koga vse srečata in kakšne so naloge teh oseb? Kdo je inspicient? Kakšna je njegova vloga v gledališču?

Katerih gledaliških prostorov se otroci spomnijo? Lahko tudi iz drugih gledaliških predstav.

Otroci skušajo opisati scenografijo v predstavi in njene funkcije (obračanje, odpiranje, premikanje). / Se scena med predstavo spreminja? Kako? Katera lika se pojavljata skozi celotno predstavo?

Katera lika oz. poklica tekmujeta? Na kakšen način se prepričujeta?

Kdo zmaga in kakšni so njegovi argumenti za zmago?

Kako se predstava zaključí?

Ali so v predstavi prikazani vsi poklici v gledališču?

O GLEDALIŠKEM GOVORU

Pogovor

Govor v predstavi je zelo raznolik. Pravimo, da je individualiziran.

Kaj to pomeni?

Ali A in Ž govorita v knjižni slovenščini ali uporabljata drugačen jezik?

Otroci naj poskušajo naštetí pokrajinske pogovorne (= domače) izraze.

Ali vsi igralci v predstavi govorijo slovensko?

Obstaja razlika med posameznimi poklici tudi v načinu govora? Kako govori na primer lučni mojster? Kako govorijo odrski delavci?

O OSEBAH

Pogovor

Igralka v vlogi A upodablja tudi naslednje poklice: frizerko, maskerko, lučnega mojstra, čistilko, varilko in garderoberko.

Igralec v vlogi Ž je še: šivilja, rekviziter, čistilka, odrski tehnik ter inspicient.

Slišimo glas tonskega mojstra, ki na odru ni upodobljen.

Tudi vratar na začetku predstave je le glas.

Poklic igralca je v predstavi prav tako samo omenjen, enako poklic direktorja.

Kdo sta Ž in A, kakšna je njuna vloga v predstavi?

Ali stranske like igrajo drugi igralci?

Kateri gledališki poklici so predstavljeni v stranskih vlogah?

Kako si otroci predstavljajo te osebe? Poskusijo jih opisati (videz, način gibanja in govora, rekvizit ipd.).

O VZDUŠJU

Pogovor

Oprema predstave, vključno z zvokom in svetlobo, pomembno sooblikuje razpoloženje.

Ali je vsak izmed njih samostojen element? Zakaj?

Kdo poskrbi za zvok, svetlobo in scensko opremo v gledališču? Kdo to delo nadzira?

O PRITOŽEVANJU

Pogovor

Komu delavci gledališča pišejo pritožbe? Zakaj ta oseba pritožb ne dobi?

Kaj vse delavce moti pri opravljanju dela? Ali je smiselno, da sploh pišejo pritožbe in pisma? Ali se je v življenju smotrno kar naprej pritoževati?

Obstaja kak drug način spodbujanja sprememb?

4 Ustvarjajmo

IGRA VLOG

Dejavnost

Igrajmo se gledališče – ne »igrajmo« predstave, temveč skušajmo vključiti čim več različnih poklicev, ki so jih otroci spoznali ob ogledu. Lahko si sami izberejo poklic. Če je več zainteresiranih za en poklic, ustvarimo skupine. Otroci predstavijo izbrani poklic.

Dejavnost

Dejavnost lahko nadgradimo v izdelovanje in raziskovanje, prilagojeno starosti otrok.

Možne medpredmetne povezave:

- tehnika (ustvarjanje scene, kostumov in rekvizitov; oblikovanje in vodenje zvoka in svetlobe),
- glasba (zvok v gledališču, glasbena oprema),
- računalništvo (programsko urejanje zvoka in svetlobe),
- likovna umetnost (oblikovanje in izdelava scene in kostumov),
- zgodovina (zgodovina gledališča).

Organizirajmo predstavitev izdelkov v obliki demonstracije, razstave, prostorske postavitve ipd.

TVORJENJE BESEDIL

Dejavnost

Otroci (9+) lahko pri pouku slovenščine tvorijo govorna besedila v različnih jezikovnih zvrsteh: v knjižnem jeziku, pokrajinskem pogovornem jeziku in v narečju.

Spodbudimo jih k živi in izvorni interpretaciji ter opozorimo na to, kako prav interpretacija vpliva na privlačnost sporočila. Ne usmerjajmo jih samo v neposredni razodevalni namen, temveč jih vodimo v iskanje dodatnih slogovnih različic (»napačna« fonetika, posnemanje glasov, nasprotno razpoloženje od tistega v besedilu ipd.).

Ta vaja lahko skozi svojo ustvarjalno in doživljajsko komponento pripomore h globljemu ozaveščanju pravil govornega sporočanja.

Dejavnost

Otroci (12+) lahko sestavijo uradno pismo, povezano z vsebino, ki so jo pravkar spoznali – pohvalo, prošnjo, pritožbo, zahvalo, čestitko. Dovolimo jim, da si izmislijo sporočevalca, naslovnika, kraj in čas sporočanja ter temo pisanja, ki naj ostaja v okviru tematskega polja gledališča.

5 Berimo

Leposlovje

Gledališka umetnost ni zgolj poustvarjanje obstoječih del in upodabljanje vsakdanjosti, temveč je način življenja. V zbir smo vključili dela za otroke in mlade, ki tako ali drugače ubesedujejo gledališko življenje otrok in najstnikov.

Drugo triletnje (4.–6. razred)

ISABEL ABEDI, 2007: *Aplavz za Lolo! (Četrta knjiga)*. Tržič: Učila International.

SUE BENTLEY, 2008: *Zvezdne sanje*. Ljubljana: Grlica.

SLAVKO PREGL, 2009: *Lutke iz sedmega nadstropja*.

Ljubljana: Vodnikova založba.

ANDREJ ROZMAN, 2012: *Čofli*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Tretje triletnje (7.–9. razred)

BIANKA MINTE-KÖNIG, 2003: *Gledališka mrzlica*. DZS.

BIANKA MINTE-KÖNIG, 2005: *Generalka*. Ljubljana: DZS.

SOPHIE MCKENZIE, 2012: *Zaljubljena, zatreskana*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

DESA MUCK, 1998: *Blazno resno slavni*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

DESA MUCK, 2001: *Čudež v operi*. Ljubljana: Rokus.

DESA MUCK, 2012: *Lažniva Suzi*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

Poučni knjigi

Tretje triletnje (7.–9. razred)

EVELINA UMEK in SAMO JENČIČ, 1995: *Radovedni Taček ali Ta veseli dan v gledališču*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

14 in več let

BLAŽ LUKAN, 1997: *Gledališki pojmovnik za mlade*. Šentilj: Založba Aristej.

Poudarjamo

Knjiga

EVELINA UMEK IN SAMO JENČIČ: *Radovedni Taček ali Ta veseli dan v gledališču*

V knjigi *Radovedni Taček ali Ta veseli dan v gledališču* je pojasnjeno, kako je gledališče sploh nastalo. Avtorja nas popeljeta v svet lutkovnega in tudi opernega gledališča, ki se od navadnega v marsičem razlikujeta. Na koncu dela so navedene pomembne besede in besedne zveze, povezane z gledališko umetnostjo, podane so tudi razlage.

Knjiga

BLAŽ LUKAN: *Gledališki pojmovnik za mlade*

Pojmovnik pomaga bralcu razumeti pojem gledališča, njegovo bistvo in številne druge pojme, povezane z gledališčem. S pomočjo več kot 160 fotografij, ilustracij, skic in razpredelnic vstopi v gledališki prostor, razgali igralca in njegovo telo ter predstavi igralske tehnike in razvoj gledališča skozi zgodovino. Pokaže tudi na vrste gledališča, dramske žanre, najpomembnejše dramatik in režiserje, proces nastajanja predstave, gledališke poklice ter še veliko drugega, kar ostaja v gledališču očem gledalca po navadi skrito.

Poučne knjige: glasba, balet in lutke

ANDREA HOYER, 2010: *Na baletni predstavi in V operi.*

Ptujska Gora: In obs medicus.

Igro gledališče išče, 2011: *Čenče po pogrebu.* Ljubljana: Pionirski dom (Center za kulturo mladih).

MONICA MARTI in MUELAS GARBAYO, 2003: *Na odru: scenografija in ličenje.*

Otroško gledališče: Pogumni krojaček. Tri pomaranče.

Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

DESA MUCK, 2001: *Čudež v operi.* Ljubljana: Rokus.

JAKOB STREIT, 1996: *Čarobna piščal.* Ljubljana: Epta.

EVELINA UMEK, 1995: *Radovedni Taček ali Ta veseli dan v gledališču.*

Ljubljana: Mladinska knjiga.

EKA VOGELNIK, 2012: *Odrske pripovedke.* Ljubljana: Modrijan.

Dramska besedila

MILAN DEKLEVA, 1985: *Magnetni deček.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

FRANJO FRANČIČ, 2002: *Lov na sanje: dramski prizori za majhne in velike otroke.* Celje: Mohorjeva družba.

ERVIN FRITZ, 2010: *Sreča in nesreča: igrice.* Ljubljana: Društvo Knjižna zadruga.

ALENKA GOLJEVŠČEK, 1981: *Čudežni kamen.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

GREGOR GREŠAK in ANA PORENTA, 2007: *Videzi domišljije: štiri pravljичna dramska besedila.* Velike Lašče: Zavod za razvijanje ustvarjalnosti: KUD Primož Trubar.

MILAN JESIH, 1997: *Štiri igre za otroke.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

JANA KOLARIČ, 2005: *Fran Levstik: Martin Krpan, z Vrha doma pa strašansko močan.* Ljubljana: Tuma.

JANA KOLARIČ, 2003: *Ostržek in roparja. Ostržkove morske pustolovščine.* Ljubljana: Tuma.

BOJANA LEVINGER, 2000: *Gledališče v deželi Lepo in prav: zbirka dramskih besedil za otroke.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

MATIJA LOGAR, 1985: *Kralj v časopisu: komedija.* Ljubljana: Univerzum.

SVETLANA MAKAROVIČ, 2003: *Smrdek*. Ljubljana: Tuma, 2003.

VINKO MÖDERNDORFER, 2000: *Zeleni fantek: lutkovna igrica v desetih prizorih*. Maribor: Aristej.

NATAŠA OTRIN, 2001: *Skrinja gospoda Dobroslava. Internat. Dramski besedili za mlade*. Maribor: Grafiti studio.

ŽARKO PETAN, 2001: *Štiri mladinske igre*. Ljubljana: Karantanija.

BREDA PUGELJ, 2009: *Črni mož; Podstrešje*. Maribor: Mariborska literarna družba.

ANDREJ ROZMAN ROZA, 2002: *Astrid Lindgren: Pika*. Ljubljana: Tuma.

BINA ŠTAMPE ŽMAVC, 2001: *O petelinu in pavu: vesela igra za otroke*. Grosuplje: Mondena.

BINA ŠTAMPE ŽMAVC, 2002: *Mojca Pokraculja*. Ljubljana: Tuma.

VIDEZI SVETA, 2006: *Štiri besedila za mladinska gledališča*. Velike Lašče: Zavod za razvijanje ustvarjalnosti.

TANJA VIHAR, 2004: *Kakor napravi stari, je zmerom prav*. Ljubljana: Tuma.

Opozorjamo na besedila, izšla v pripovedni in v dramatizirani obliki:

Knjiga

Evald Flisar, 2008: *Alica v nori deželi*. Ljubljana: Vodnikova založba.

Evald Flisar, 2010: *Alica v nori deželi: ekološka farsa*. Ljubljana: Sodobnost International, Vodnikova založba.

Janja Vidmar, 2011: *Brez*. Dob pri Domžalah: Miš.

6 Zanimivosti

ALI VEŠ?

- 1 Da so se v Guinnessovo knjigo rekordov z najdaljšim neprekinjenim dramskim nastopom zapisali 27 O'Clock Players iz New Jerseyja s predstavo *The Bald Soprano* (Eugene Ionesco: *Plešasta pevka*)? Njihov nastop je trajal kar 23 ur 33 minut in 54 sekund.
Vir: <http://www.mestomladih.si/studentски-podiplomski/clanki/top-10-zanimivosti-o-gledaliscu/>
- 2 Da kot najstarejša ohranjena gledališka stavba na Slovenskem velja Rudniško gledališče v Idriji? To je bilo zgrajeno okrog leta 1770, danes se imenuje Filmsko gledališče. Šentjakobsko gledališče v Ljubljani pa velja za najstarejše stalno repertoarno ljubiteljsko gledališče v Evropi in deluje vse od leta 1920.
Vir: <http://www.mestomladih.si/studentски-podiplomski/clanki/top-10-zanimivosti-o-gledaliscu/>
- 3 Da je kar nekaj gledališč po svetu, za katere velja, da v njih straši? V njih naj bi se pojavljali duhovi. Ti duhovi naj bi bili po nekaterih pričevanjih celo igralci, ki po smrti v vlogi duhov nadaljujejo svoje delo v gledališču. Eno izmed najbolj strašljivih gledališč je londonski Royal Drury Lane, kjer naj bi se pojavljalo več duhov. Med bolj znanimi so: dva klovna in skrivnostni Gospod v sivem.
Vir: <http://www.mestomladih.si/studentски-podiplomski/clanki/top-10-zanimivosti-o-gledaliscu/>
- 4 Da so nekdaj bile gledališke predstave precej drugačne od današnjih? V prvih znanih predstavah je igral le en igralec, temu pa je zgodbo pomagal pripovedovati zbor ljudi. Najstarejša znana predstava je bila uprizorjena leta 472 pred našim štetjem. Napisal jo je grški dramatik Ajshil in jo poimenoval Perzijci.
Vir: <http://www.mestomladih.si/studentски-podiplomski/clanki/top-10-zanimivosti-o-gledaliscu/>

7 Predmetno kazalo

A

- abonma
- absurdna drama
- amatersko gledališče
- ambient
- animator
- antagonist
- Aristotel
- artikulacija
- avdicija

B

- besedilo
- balet
- balkon
- besedno gledališče
- blagajna
- bralna vaja

D

- dialog
- drama
- dramaturg
- dramsko gledališče
- dvorana

E

- eksperimentalno gledališče

F

- film

G

- galerija
- garderober
- generalka
- gesta
- gibalno gledališče
- glas
- glasba
- glasbeno gledališče
- gledališki elementi
- gledališki poklici
- gledališki prostor
- gledališki žanri
- govor
- grimasa

I

- igralska družina
- igralska etika
- igralska tehnika
- improvizacija
- intonacija

K

- kabaret
- kompozicija
- koreograf
- kostumograf
- kritika
- kulisa

L

- lektor
- ljudsko gledališče
- loža
- lučni mojster
- lutka
- lutkovno gledališče

M

- maska
- mimika
- molk
- muzikal

N

- nebesedno gledališče

O

- odrska tehnika
- odrski mojster
- operno gledališče

- opombe
- orkestrska jama
- osvetljava v gledališču

P

- pantomima
- parter
- performans
- plesno gledališče
- pododrje
- ponovitev
- poklici
- posebni učinki
- premiera
- prevajalec
- priklon
- producent
- prostor
- protagonist
- publika

R

- recenzija
- reflektor
- rekvizit
- repertoar
- režiser

S

- scenograf
- scenografija
- slušna igra
- statist
- svetloba

Š

- šepetalec

T

- tehnična vaja
- tehnični direktor
- tekst
- tonski mojster

U

- umetniški vodja

V

- vodja predstave (inspicient)
- vstopnica

Z

- zaodrje
- zavesa
- zvočnik

8 Povežimo

OGLED PREDSTAVE

Gledališče od Ž do A v kombinaciji z Vodnikom po gledališču

Slovensko narodno gledališče Maribor ponuja tudi možnost vodenega ogleda gledališča. Program se imenuje *Vodnik po gledališču*. V kombinaciji z ogledom predstave omogoča poglobljeno izkušensko doživetje zaodrja, ki informativno nadgradi umetniško izkušnjo.

Predstava *Gledališče od Ž do A* je zasnovana tako, da gledalec skozi igro spozna gledališko zaodrje. Tam se »skrivajo« ljudje, ki jih med predstavo ne vidi, a vendar imajo pomembno vlogo pri procesu nastajanja in izvedbe predstave. Z ljudmi, ki te poklice opravljajo, se lahko nato med vodenjem v resnici pogovori in jih vpraša, karkoli ga o njihovem poklicu zanima. Potem ko se gledalec v gledališki predstavi slikovito seznanil z različnimi gledališkimi poklici, med ogledom gledališča vstopi tudi v različne prostore, kjer se delo v resnici opravlja. Ugotovi, da je potrebno vložiti veliko truda, organizacije in usklajevanja, da nato na odru vse poteka brez težav, za kar so ob igralskem zelo pomembni tudi drugi poklici.

9 Pogovarjajmo se

O DOŽIVETJU

Pogovor

Kakšen se vam je zdel ogled gledališča?

Vam je všeč delo ljudi v zaodrju gledališča?

Kaj vas je presenetilo?

Kaj vas je pritegnilo?

Kateri poklic se vam je zdel najbolj zanimiv? Kaj ta oseba počne oziroma dela? Razmislite o prednostih in slabostih opravljanja tega poklica.

Kateri poklic se vam je zdel nenavaden, morda zastarel, saj ga redkeje srečujete v vsakdanjem življenju?

Kateri poklic se vam zdi najzahtevnejši in zakaj?

Ste vedeli, da so vsakdanji poklici del gledališke hiše?

Kdo v gledališču oblikuje, kdo izdeluje in kdo postavlja sceno za gledališke predstave?

Kakšna je razlika med scenografom in scenaristom?

Kdo poskrbi za ustreznost besedil in govora?

Kdo poskrbi za celoten videz igralcev na odru?

Kateri poklici so bili predstavljeni med predstavo in kateri med vodenim ogledom?

Bi si želeli delati v gledališču? V kateri vlogi se vidite?

O POKLICIH IN LJUDEH

Pogovor

***Frizerka:** Kakšna se vam je v predstavi zdela frizerka? Kako je bil poklic frizerke predstavljen v gledališki predstavi in kako pri vodenem ogledu? Kaj vse obsega delo frizerke? Zakaj je lasulja umetnina, ki je vredna občudovanja?*

Pogovor

***Lučni in tonski mojster:** Kateri od njiju je po vašem mnenju pomembnejši? Zakaj? Smo ju med ogledom spoznali? Kako si vi predstavljate njuno delo?*

Pogovor

***Kostumograf:** Pri ogledu gledališča smo spoznali kostumografko. Kakšna se vam je zdela? Je njeno delo zahtevno? Zakaj jo imenujejo umetnica? Primerjajte predstavitev kostumografke v gledališki predstavi in pri vodenem ogledu.*

Pogovor

Čevljar: Je bil poklic čevljarja v predstavi prikazan? Ste ga med ogledom spoznali? Kako poteka njegovo delo? Se vam zdi zanimivo?

Pogovor

Inspicient: Kdo je inspicient? Kakšna je njegova vloga? Na kaj vse mora biti pozoren? Se vam zdi njegovo delo pomembnejše od režiserjevega?

Pogovor naj se prilagaja konkretnemu doživetju.